

شگفتی‌های خلقت شرکت "پتروپارس"!

مبلغ اولین قرارداد ایران با شرکت پتروپارس هفت تریلیارد و نهصد و

بیست میلیارد ریال است!

ایران در جایگاه دل جهان قرار گرفته است. روزگاری، شاعر بلندآوازه‌ی میهن مان نظامی کنجه‌ای با توجه به فرهنگ غنی و زبان کسترده‌ی فارسی، همه عالم را تن و ایران را دل، می‌خواند^(۱) در آن روزگاران، فرهنگ ایران و زبان فارسی، بهناورترین فرهنگ و کسترده‌ترین زبان روی زمین بود. اما، امروز که سرهشمه‌های خلاقیت فرهنگی ماخشکیده و زبان فارسی، حتدار درون ایران مورد هجوم و بی‌مجرى است، تنها بر بركت نفت و جغرافیایی برخاسته از آن، ایران دل زمین شده است.

اما، در آستانه‌ی جهانی که شکل کلی آن بر فرهیختگان و اندیشمندان روشن است ولی هنوز بسیاری از جزئیات آن تاریک، چراکه‌هی از دولتمردان حکم بر کشور دست تطاول به سوی منابع نفتی کشور در آن کرد و به حاتم بخشی از کیسه ملت ایران دست زده‌اند؛ با جنان عجله‌ای منابع و حوضه‌های نفتی ایران را زیر عنوان

و راهه عربی نامفهوم بیع مقابل^(۲) (که به ظاهر ترجمه Buy Back است)، به بیگانگان می‌سهارند که کویی‌ها یان کار جهان نزدیک است و هیچ کس از آن اکله نیست، چنبرخی مقامات دولتی و معدودی به اصطلاح کارشناسان نفتی ایران.

از سوی دیگر، با وجود این که بر پایه‌ی رژیم حقوقی حاکم بر دریایی مازندران، نیمی از این دریا در اختیار دولت ایران است، در پشت درهای آینده بتکریم، خواهیم دید که دوباره به بركت نفت

بدین سان، با فروپاشی اتحاد شوروی و سربرآوردن جمهوری‌های هشت کانه، بر پنهانی قفقاز و آسیای میانه، بر ژرفای راهبردی (استراتژیک) ایران افزوده شد و کشور ما با حفظ موقعیت خود در خاورمیانه، وارد زیرمنطقه‌ی قفقاز و آسیایی قرار گرفت. منطقه‌ای که می‌توانیم آن را "پارس- مازندران" (خليج فارس- دریای مازندران) بنامیم.

دکتر هوشنگ گنجه‌ای

جغرافیایی برخورد در جهان آینده، جغرافیایی نفت است. (۱) با یک نگاه کنرا بر جغرافیایی برخورد، می‌بینیم که ایران در قلب مهم‌ترین منطقه‌ی این جغرافیا قرار گرفته است. منطقه‌ای که می‌توانیم آن را "پارس- مازندران" (خليج فارس- دریای مازندران) بنامیم.

بدون تردید، اهمیت ذخیره‌های نفتی حوضه‌ی دریایی مازندران در حد حوضه خليج فارس نیست، اما منطقه‌ی دریایی مازندران، از نظر مسایل سیاست جغرافیایی (ژئوپلیتیک)، تنش زائر از منطقه‌ی خليج فارس است.

با فروپاشی اتحاد شوروی در سال ۱۳۷۰ خورشیدی (۱۹۹۱ میلادی)، جغرافیای سیاسی منطقه، دستخوش تحولی شکرف شد. بر پنهانی مستعمرات سلیق تزارها- شوروی در منطقه قفقاز و آسیای میانه، هشت جمهوری مستقل سربرآوردن. مردمان این جمهوری‌ها در ازای تاریخ، دارای پیوتدنی‌های ژرف تباری (اخونی)، فرهنگی، تاریخی و سرزمینی‌با‌ماستند.

روس‌ها، با تحمیل قراردادهای گلستان (۱۹۶۲)، خورشیدی (۱۹۶۳ میلادی)، ترکمان‌چای (۱۹۶۴)، خورشیدی (۱۹۶۵ میلادی) و سرانجام عدنه‌مای آخال (۱۹۶۶ خورشیدی- ۱۹۶۷ میلادی)، میان ما دیوار جدایی کشیدند.

که به دلیل حضور حکومت‌هایی که مردمان آن به زبان عربی سخن می‌گویند، دارای رنگ و بوی عربی است، زیر منطقه‌ی قفقاز و آسیای میانه، به دلیل نزدیکی مردمان آن با مردم میهن‌ها، دارای رنگ و بوی ایرانی است.

بدین سان، اگر بتوانیم مصالح ملی را درست تشخیص دهیم، خود را از قید و بند تعصب‌های کود و جزئی نجات داده و با جشمن بازو و بینابر جهان آینده بتکریم، خواهیم دید که دوباره به بركت نفت

هیچ کدام از این قراردادها، چه در عصر بی خبری، چه در دوران دیکتاتوری و چه پس از سرکوب جنبش شکوهمند ملت ایران در کاره ملی کردن صنایع نفت در سرتاسر کشور، محترمانه باقی نماندند و مردم از آنها آگاه شدند.

اما، در دوران استقلال و آزادی، چندسالی است که مردم از راه رسانه های بیکانه آگاه می شوند که دولتشان قراردادهایی با شرکت های نفتی خارجی بسته است. مفاد این قراردادها که به بیع متقابل (امانند دارسی، کنسرسیوم) مشهورند، با سرسختی از بید صاحبان اصلی کشور یعنی ملت ایران، پوشیده نگاه داشته می شود. در حالی که دست کم، شرکت های طرف قرارداد و به تبع آن دولت های متبع آنان از مفاد قراردادهای مذبور باخبرند. دولت های مذبور عبارتندان: مالزی، فدراسیون روسیه، انگلستان، هلند، ایتالیا، فرانسه، آلمان، اتریش و...، از سوی دیگر، با توجه به روابط این شرکت هایه عنوان شرکت های چند ملیتی و نیز جاسوسی صنعتی و اقتصادی، دولت های کشورهای مطرح در جهان نیز

از این قراردادها آگاهند. از سوی دیگر، بر پایه ای کفته های وزیر نفت، نمایندگان مجلس و شخص ریس جمهور و سیله نماینده ویژه خود در امور قراردادهای نفت، هیأت دولت و....، چند و چون این قراردادها آگاهند.

اما، صاحب اصلی نفت، یعنی ملت ایران، از همه ماجرا بی خبر است، مردمی که با شعار استقلال و آزادی به پاختست، امروز آزاد نیستند که از چگونگی رقم خوردن سرنوشت خود آگاه شوند. از سوی دیگر، بسیاری از مردم، این قراردادها را مغایر با استقلال کشور می دانند. اما گردانندگان بدون اعتنای خواست مردم به کار خود ادامه می دهند. مقامات، از دولت گرفته تا نمایندگان مجلس شورای اسلامی، هم چنان به بهانه ای حفظ مصالح ملی مهر سکوت بر لب گذارده اند. در حالی که در این جهان هیچ مصلحت ملی وجود ندارد که بخواهد از نظر صاحب مصلحت یعنی ملت ایران، پوشیده نگاه دارد.

جنوب جهان، دارای مستعمره بود. در آن زمان دولت بریتانیا با سلطه بر هندوستان (شامل هندوستان، پاکستان و بنگلادش امروز) و خلیج فارس و سیله ای قراردادهای تحت الحمایکی با شیخ های کرانه های روبروی ایران و نیز سلطنت سرزمین عراق، اردن و فلسطین، ایران را از چند سو تهدید می کرد. فشار بریتانیا، صاحب قدرت را به زانو درآورد. قرارداد جدی نوشته شد (البته بپرداز قرارداد پیشین)، با وجود این که تن دردادن به قبول قرارداد، لطمہ بزرگی بر حیثیت رضاشاه بود، اما با وجود این، قرارداد در مجلس شورای ملی (ماده به ماده و پند به پند)، مورد تصویب قرار گرفت و سپس در روزنامه رسمی منتشر شد. یعنی محرمانه نماند.

مورد سوم، تحمیل قرارداد کنسرسیوم، پس از شکست مردم ایران در ۲۸ مرداد ماه ۱۳۲۲ بود. قرارداد مذبور نیزی مجلس شورای ملی رفت، مورد مخالفت هم قرار گرفت، اما تصویب شد و سپس در روزنامه رسمی انتشار یافت.

مباحث را جاهلانه بر صفحه ای تلویزیون قرار می دهد تاکشورهای حاشیه دریای مازندران، به نبات واقعی آنان بپردازد. نهایت آنها

به بهانه ای مبارزه با سکتیار و کوبیدن مشت بر دهان آمریکا، حوضه های نفتی جنوب را به شرکت های غربی (البته غیراستکباری و استعماری) تسليم می کنند و برای احتجاج حقوق مسلم ایران در دریای مازندران، بالطن پرسیه ای رویان به چله می روند. (۴)

در تاریخ اخیر ایران، چه در دوران بی خبری و چه در دوران دیکتاتوری، سابقه نداشته است که قراردادی در کشور منعقد شود و مردم ایران از آن بی خبر نگاه داشته شده باشد. نخستین قراردادی که پیرامون نفت در ایران بسته شد و عملی کردید، قرارداد دارسی بود. این قرارداد در دوران مظفر الدین شاه قاجار و در عصر بی خبری بسته شد. هم مردم میهن مادر آن دوران از اوضاع جهان بی خبر بودند و هم هیأت حاکم از سوی دیگر، جهان نیاز آینده نفت بی خبر بود. اما،

در همان زمان بی خبری، قرارداد پس از بسته شدن، منتشر شد. امضا کنندگان بی خبر، فکر می کردند که سر خارجی کلاه گذارده اند و بدون اینکه دیناری هزینه و سرمایه گذاری کنند، در اثره ثمر رسیدن کار، هر ساله مبالغی عاید خزانه دولت خواهند کرد و خود نیز متفق خواهند شد.

در عصر دیکتاتوری، صاحب اختیار کشور که از بی خبری کامل بپرون آمده بود و تا حدودی بر اهمیت نفت واقف شده بود، در پی استیفاده حقوق ملت ایران از کمیابی نفت برآمد. نوشته اند که وی قرارداد را پاره کرد و درون بخاری دیواری انداخت. البته، می دانیم که هیچ قراردادی رانمی توان پاره کرد، مگر آنکه از زور کافی برای پاره کردن آن برخوردار بود. طرف قرارداد، دولت بریتانیا بود. در آن روزگار، دولت بریتانیا، نیرومندترین دولت جهان بود. آفتاب دن، امپراتوری بریتانیا غرب و نمی کرد، زیرا در شرق و غرب و شمال و

شرکت تولیدی و مهندسی

حرارت گستر

دارای تاییدی نقشه ساخت دیگ بخار و آب داغ از TÜV آریش

تولید کنندگان

دیگ بخار

فیلتر شلن

دیگ آب گام و آب گازم

دیگ کالاپلر

دیگ اریتور

فلاتش تانک بخار

سختی کیز

جهانگردی آب از بخار

منبع کوبیل مول

جهانگردی سیوا از آب

مبدل حرارتی

منبع گاز انس

نشانی: تهران، خیابان طالقانی شرقی، شماره ۵۹۳، منطقه بسته: ۰۳۷۱-۰۳۷۶-۱۰۰۷۸

تلفن: ۰۲۶۵۸۹۳-۷۶۵۸۸۹۹ فاکس: ۰۲۶۵۸۳۱

تصویبی شورای اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، بدون لحظه‌ای در نگ برای اجرای فرایمین شورای مذبور، خود را به مستعمره‌ی بریتانیایی کبر در ویرجین آیلند رسانیده و با پشتکار و سرعت عمل، در روز ۱۷/۱۳۷۶، شرکت پتروپارس را به عنوان یک شرکت تحت تابعیت بریتانیایی کبیر به ثبت رساند.

چهارم- سرعت عمل سازمان برنامه و پویجه، هر نهاد پیمانکاری و مشاوره که در ایران عمل می‌کند و قصد دارد که در مناقصه‌های دولتی شرکت نماید، می‌بایست از سازمان مذبور درخواست رتبه بندی کرده و پس از طی تشریفات و مراحل مربوطه، در صورت داشتن توان لازم از نظر نیروی انسانی (شريك‌های شرکت)، ماشین‌آلات، وسایل و سرمایه، با توجه به آینین‌نامه‌های مربوط رتبه بندی شود.

بریتانیایی کبیر، شرکتی به ثبت می‌رسانند. البته باید به خاطر داشته باشیم، این عملیات به منظور اجرای دستور شورای اقتصاد انجام گرفته است....

شرکت پتروپارس به عنوان یک شرکت پیمانکاری عمومی، براساس تصویب شماره ۱۲۲/۳۳۷ مورخ ۱۵/۱۳۷۶ شورای اقتصاد جمهوری اسلامی ایران به منظور اجرای کلید در دست [Turnkey] پروژه‌های نفت و گاز، تأسیس و طی ممان تصویب، اجرای پروژه فاز یک میدان گازی مشترک پارس جنوبی با سقف ۹۰ میلیون دلار و ۴۰۰ میلیارد ریال ۷ تریلیارد و نهصد و بیست میلیارد دلار، به روشن بیع مقابل، به شرکت مذبور واکنار شده است...^(۵)

با زگوکردن چند نکته پیرامون این تصویب که در تاریخ ایران نظیر نداشته، ضروری است. نخست- تصویب معلوم نکرده است که بروزی فاز یک میدان گازی مشترک جنوبی از طریق مناقصه یا مزايدة، به شرکت پتروپارس واکنار شده است! یاد بخواه!

دوم- شرکت بریتانیایی پتروپارس، مدعی است که یک شرکت ایرانی است و نام فارسی آن شرکت نفت و گاز پارس وابسته به وزارت نفت می‌باشد. حال چگونه است یک شرکت ایرانی، یا به ادعای خودشان، یک شرکت وابسته به وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران با دولت مذبور اسلامی ایران، قرارداد بیع مقابل منعقد می‌کند?^(۶)

راستی، تعریف بیع مقابل "جیست؟ شاید تعریف ویژه‌ای دارد که حتی بر صاحبان اصلی، یعنی ملت ایران روشن نیست. شاید هم مصالح ملی اجازه نمی‌دهد که صاحبان مصالح آن آگاه شود! سوم- سرعت عمل قابل تحسین مجریان. مدیران شرکت پتروپارس، دو روز بعد از

برای قبح ختم (نه حسن ختم)، فشرده و کوتاه به یکی از این قراردادهای نوع بیع مقابل اشاره می‌کنم. شرکت پتروپارس با مدیریت چند نفر (یک تن از نمایندگان بسیار اصلاح طلب، همراه با فردی که پس از انقلاب یک شب به وزارت می‌رسد) ...

تعامی مراحل تصویب تشکیل

شرکت پتروپارس در شورای

اقتصاد، ثبت آن در جزیره

انگلیس "ویرجین آیلند" و اضافی اولين قرارداد هنگفت نفتی با آن،

نهادو هفته طول کشید

و بعد ریس سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران می‌شود، به گفته وزیر نفت با سرمایه صندوق بازنیستگی کارمندان وزارت نفت^(۷) و صندوق حمایت و بازنیستگی آینده ساز متعلق به بازنیستگان سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران^(۸) در هفتم بهمن ماه ۱۳۷۶ (۸) ماه بعد از خرداد ۱۳۷۶ در جزایر ویرجین آیلند (Island virgin) از مستعمرات بریتانیایی کبیر، به ثبت داده می‌شود. در این مورد، روابط خیلی جالب است. رهبر سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و یک تن از وزیران پیشین و ریس سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و...، به ظاهر با یک صندوق بازنیستگی وزارت نفت و گسترش و نوسازی صنایع ایران (البته بدون آگاهی و تصویب بازنیستگان و...) در جزیره‌ای از مستعمرات

**طبق توضیعات شرکت پتروپارس،
اگر این شرکت را ایرانی وابسته به
دولت بدانیم، ایران اولين کشوری
است که دولتش با خودش قرارداد**

بیع مقابل منعقد می‌کند!

امروزه در مرکز استان‌ها، شرکت‌های محلی که تناحی شرکت در مناقصه‌های محلی را دارند، برای احراز رتبه بندی در محل، مدت‌ها باید معطل شده و خود را با شرایط آینین نامه‌های منطبق کنند. از سوی دیگر با توجه به تخصص شرکای هر شرکت است که سازمان برنامه، مشخص می‌کند که آن

کاست و
CD

رسانی و سه راب
ریس سازمان چکنواریان

آواز زمین
محمد رضا علیظیان

هادی کول
محمد رضا علیقلی

درستی برای سی

مهمتر بر ضد منافع ملی است، فقط به این اکتفا کرده که یا به مغایرت برخی ارقام در آن جوابیه اشاره کند و یا شکوه سردیده که در اثر عملکرد بعیض آمیز شرکت پتروپارس، شرکت های دیگر ایرانی (مثلای یک شرکت وابسته به بنیاد مستضعفان) از فرصت رقابت محروم مانده اند! اگر به راستی هدف حفظ منافع ملت ایران است، نکات ذکر شده در همین جوابیه شرکت پتروپارس بهترین اسناد را برای رسیدگی در اختیار مجلس شورای اسلامی، سازمان بازرسی کل کشور و سایر نهادهایی که مسئولیت قانونی دارند، گذاشته است.

این گویی و این میدان...

***

- هنر نوشت ها:
- مراجعه فرمایید به مقاله نوشتۀ Michel T.Klare [Foreign Affairs] شماره مه - ژوئن مجله روابط خارجی ترجمه‌ی فرهاد طالع. مجله‌ی کارشناسی شماره ۱۲۲
  - مهند علم تن است و ایران دل نیست گوینده زین قیاس خجل چون که ایران دل زمین بششد دل زتن به بود، یقین بشدد (نظمی گنجه‌ای)

۳- رذیم حقوقی دریای مازندران در حال حاضر برپایه‌ی دو قرارداد میان ایران و شهروندی، یعنی قرارداد مودت (۱۹۲۱) و قرارداد پسرپیمانی (۱۹۲۰)، استوار است.

۴- مراجعه فرمایید به مجله‌ی کارشناسی - شناسه خرد ادمه - ۱۲۸۰- نسب واقع ایران از منابع دریای مازندران - دکتر هوشنگ طالع ص ۸۰-۸۱.

۵- جوابیه‌ی شرکت پتروپارس روزنامه‌ی رسانه ۱۵ تیر ۱۲۸۰- ص ۱۵.

۶- معلم منبع.

۷- به ظاهر نام فارسی پتروپارس نفت و کار پارس، است.

۸- جوابیه‌ی شرکت پتروپارس روزنامه‌ی رسانه ۲۷ تیر ۱۲۸۰- ص ۱۵.

۹- معان. البته توجه داشته باشیم که این قرارداد نیز به ظاهر با یک شرکت ایرانی (۱۹) به صورت بیع متنبیل بسته شده است.

۱۰- همان.

انگیزه‌های نگارش این مقاله گوناگون بوده است. اما یکی از مهم ترین آن هارا جوابیه شرکت پتروپارس (که در این نوشته چندمورد به آن استناد شد) به سرمهقاله‌ی روزنامه رسالت معرفی می‌کنیم.

شگفتی آور آن که در این جوابیه محکم! و کوبنده! متصدیان شرکت پتروپارس دانسته یا نادانسته اسراری را بر ملا کرده اند که ما به برخی از آنها اشاره کردیم (متلا، راست و ریس کردن امور راه اندازی این شرکت طی چند روز) و یا (عقد قرارداد بیع متنبیل بین وزارت نفت ایران با وزارت نفت ایران! به شرح بند دوم جوابیه شرکت پتروپارس به سرمهقاله روزنامه رسالت).

اما شگفتی آور تراز این پاسخ، موضع گذیری روزنامه رسالت نسبت به آن است. بخش اقتصادی روزنامه مذبور به جای انگشت نهادن بر خلاف های اصلی پتروپارس و اثبات این که چنین اقداماتی مغایر با قانون اساسی، قوانین جاری - و از همه

شرکت در کدام رشته یارشته های توافق فعالیت را داشته باشد.

در این زمینه نیز سرعت عمل سازمان برنامه که شاید از پیش رتبه‌ی شرکت پتروپارس را تعین کرده بود و در سد همان گونه که در عالم نفت به شرکت بپریتیش پترولیوم (B.P) می‌گویند شرکت Beyond Petroleum یا فراسوی نفت، و تأسیس شرکت پتروپارس هم فراسوی مقررات قرار دارد.

پنجم- سرعت عمل هیأت وزیران هنوز مرکب ثبت شرکت پتروپارس در جزایر ویرجین آیلند، از مستعمرات بریتانیایی کبیر خشک نشده بود که قرارداد فاز یک پارس جنوبی طبق مصوبه سابق الذکر شورای اقتصاد و تصویب نامه‌ی شماره ۷۷۵۷۰ تا ۹۱۲۹ هـ، مورخ ۱۳۷۶/۱/۱۵ دولت جمهوری اسلامی ایران با شرکت [بریتانیایی] نفت و کاز پارس (۷) [پتروپارس] (وابسته به وزارت نفت) [۹] به امضارسید.

پس از چند آنداختن بر روی فازیک میدان گازی پارس جنوبی با سقف کمایش یک میلیارد دلار، پتروپارس با شرکت در مناقصه‌ی بین المللی مربوط به فازهای ۶، ۷ و ۸:

میدان گاز فوق توانست با قیمتی حدود ۷۹۹ میلیون دلار کمتر [۱۰] از قیمت دومین پیشنهاد دهنده، (شرکت خارجی)، برندۀ مناقصه شده و قراردادهای مازنای مذبور را نیز در تاریخ ۱۹/۷/۱۹ به امضاء رسید.

... پetroپarس چنین با شرکت در مناقصه‌ی مربوط به فازهای ۴ و ۵ همان میدان، توانست با مشارکت شرکت ایتالیایی، آنی برندۀ مناقصه شود. قرارداد این فاز نیز در تاریخ ۷/۵/۱۹ با همان کار فرمانی فازهای ۱، ۲، ۳، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، کدام کار فرما! [۱۱] به امضارسید...

با یک حساب سرانگشته، قراردادهای این طفل یک شبه‌ی نفتی که در عالم نفت (و کازره صد ساله پیموده، به کمایش ده میلیارد دلار می‌رسد، شاید اگر همین گونه پیش بود، روزی برسد که شرکت پیش از این پارس، از شرکت بریتانیایی بی، بی، بیشی گیرد.

قصص هر اولس نویسند نویسم عو در ایران و حاور میانه

به مدیریت: وارطان

توضیه قصر هو به مراجعین محترم؛
قبل از مراجعه، حتماً نوع لترجمی را مقایسه کنید، بعد از انتساب

« ضمناً: دارای انواع مدل‌های حمله حکیم »

برای کسب اطلاعات و مشاوره از سلعت ۹ صبح الی ۱۰
و ۱۱ تا و بعد از قبور مراجعه فرمایید

تهران- خیابان شهید بهشتی (عباس آباد)
میدان تختی، خیابان ممتاز (ملبوحت)
تبیخ کوچه دهم، هتلار ۸، طبقه دوم
تلفن: ۰۱۳۶-۸۹۰۴۳۷-۸۷۶۷۹۷۲
فکس: ۰۱۲۴-۸۷۶۷۱۲۴